

SÖDER OM HILLESJÖN

Arkeologisk utredning

Hille 1:7
Hille socken
Gävle kommun
Gästrikland

Ida Åhlin

Söder om Hillesjön

Arkeologisk utredning

Hille 1:7

Hille socken

Gävle kommun

Gästrikland

Rapport 2026:05

Ida Åhlin

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan du köpa/beställa i länsmuseets butik butik@xlm.se

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg

Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle

www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2026

Omslagsbild: Karta från Lantmäteristyrelsens arkiv, år 1700 (akt 21-hil-26).

Länsmuseet Gävleborg medger spridning av dokumentationsmaterialet med Creative Commons licensen CC-BY, undantag kartmaterialet: ©

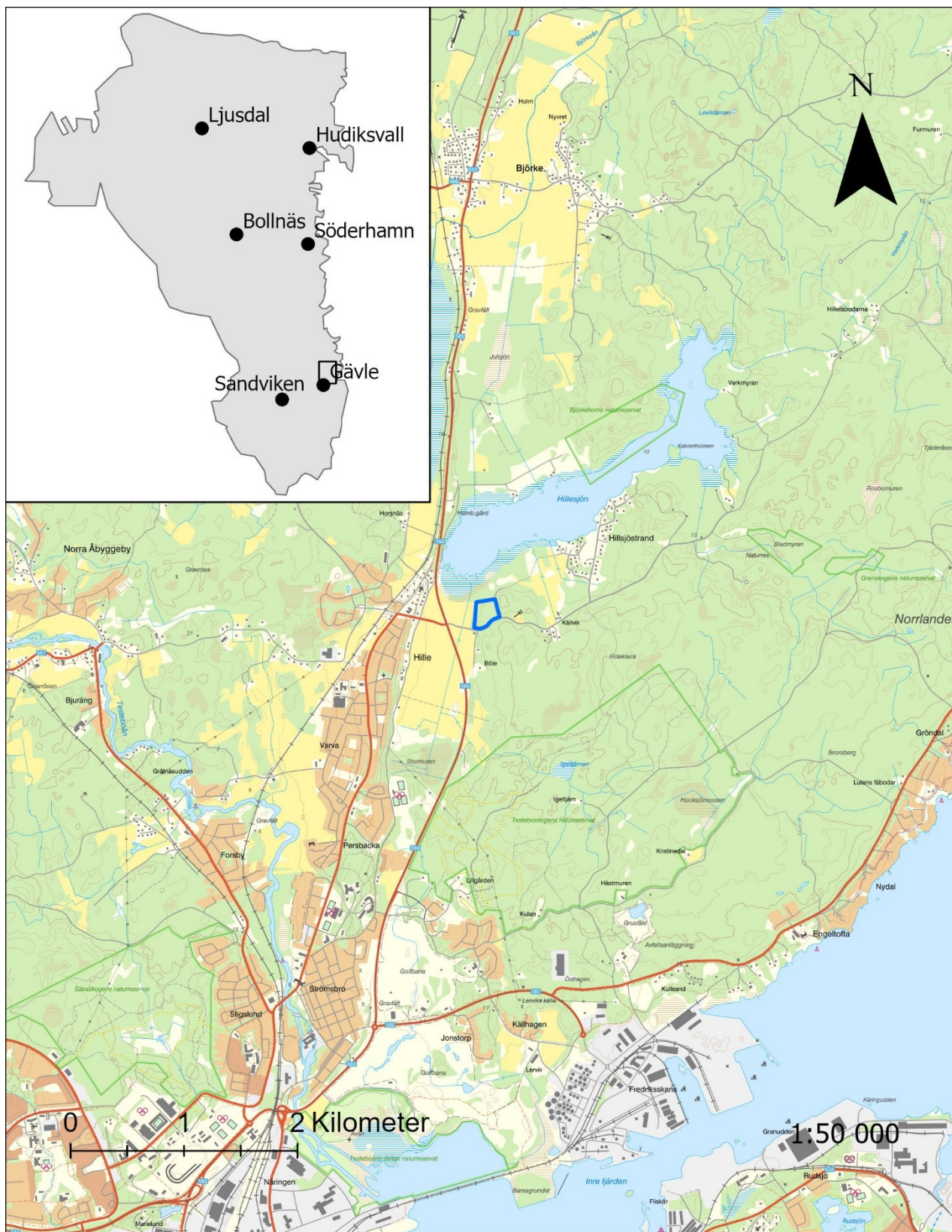
Lantmäteriet, dnr I2018/00110.

ISSN 0281–3181

Print: Trycktrean

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	5
Syfte och metod.....	5
Topografi och fornlämningsmiljö.....	5
Resultat.....	6
Kart- och arkivstudier.....	6
Fältarbetet.....	6
<i>Brunn</i>	6
<i>Område med fossil åkermark</i>	7
<i>Röjningsröse</i>	7
Förslag på vidare åtgärder.....	11
Administrativa uppgifter.....	12
Referenser.....	12

Figur 1. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta. Utredningsområdet är markerat med blått.

Sammanfattning

Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk utredning av ett fyra hektar stort område, inom fastigheten Hille 1:7, Hille socken, Gävle kommun. Syftet med utredningen var att identifiera och dokumentera okända lämningar inom utredningsområdet. Fältarbetet utfördes den 5 augusti 2025.

I utredningen påträffades totalt tre lämningar som utgörs av en brunn, ett område med fossilåkermark och ett röjningsröse. De två senare har registrerats i KMR. Brunnen är sentida och har därför inte registrerats.

Inledning

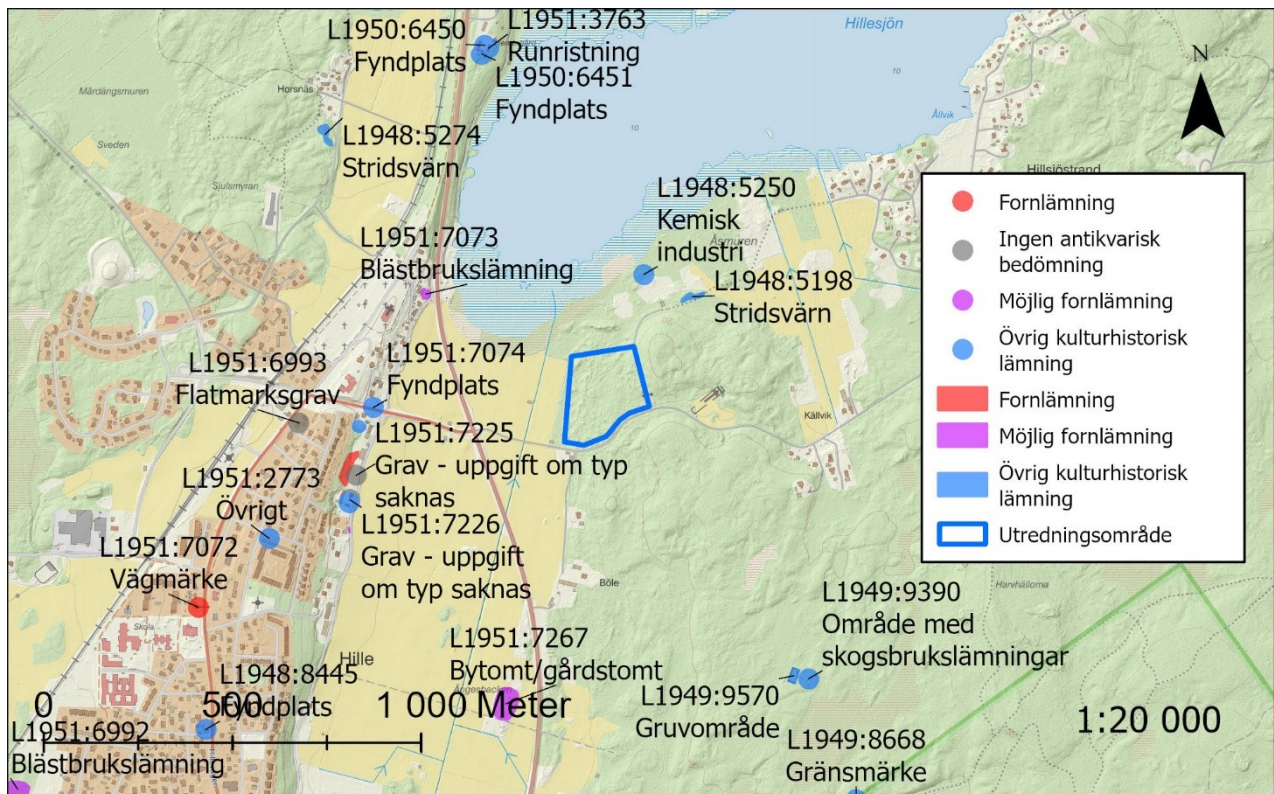
Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk utredning efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (3903-2025, 2025-06-05) inom fastigheten Hille 1:7, Hille socken, Gävle kommun. Utredningsområdet var cirka 4 hektar stort och inventerades av två arkeologer den 5 augusti 2025.

Syfte och metod

Syftet med utredningen var att ta reda på om det finns okända arkeologiska lämningar inom utredningsområdet, dokumentera och registrera dessa, inför detaljplaneläggning av bostad- och vägbyggnation. Fältarbetet föranleddes av kartstudier och genomgång av Skog- och Historia-registret. Hela utbredningsområdet har inventerats okulärt och påträffade lämningar har beskrivits, fotats och mätts in med DGPS. Inga lägen för steg 2 utsågs. Lämningarna har registrerats i Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister (KMR).

Topografi och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är cirka fyra hektar och präglas av småkuperad morän- och våtmark i skogsmark, cirka 12-20 meter över havet. Dryga 100 meter nordväst om området ligger Hillesjön. Inga lämningar finns registrerade sedan tidigare inom utredningsområdet. Närmast utredningsområdet finns ett stridsvärn och en tjärdal. Fornlämningsmiljön utgörs i övrigt bland annat av en blästplats, slaggförekomst och uppgifter om gravar som ligger längs en åsrygg cirka 500 meter väster om utredningsområdet (se fig. 2).

Figur 2. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta över terrängskuggning.

Resultat

Kart- och arkivstudier

Enligt kartmaterialet som finns att tillgå verkar det som att det aktuella området utgörs av obrukad utmark. På en karta över delning av skog från 1747 (fig. 4) syns Hille hemägor direkt väster om utredningsområdet, som utgörs av ängs- och åkermark. Även om hemägorna potentiellt har brukats för odling under lång tid brukas marken fortfarande som åker, vilket gör att lämningar kopplade till åkrarna blir övriga kulturhistoriska lämningar.

Fältarbetet

Totalt påträffades tre lämningar, samtliga i den västra kanten av utredningsområdet, där miljön var sank och bevuxen med tät sly. Lämningarna utgörs av en brunn, ett område med fossil åkermark och ett röjningsröse (fig. 5, tab. 1).

Brunn

En brunn (objekt 1) påträffades vid den västra gränsen av utredningsområdet. Brunnen gav ett ungt intryck då den var gjord av cement. Troligen hänger den ihop med åkermarken väster om området. Brunnen har inte registrerats i KMR då denna är sentida.

Område med fossil åkermark

Ett område med fossil åkermark (objekt 2) bestående av två röjningsrösen påträffades strax innanför den västra gränsen av utredningsområdet. Eftersom det ligger åkermark bara någon enstaka meter väster om området kan röjningsrösen kopplas till åkern. Möjligen har åkrarna haft större utbredning mot öster. Objekt 2 bedöms vara övrig kulturhistorisk lämning.

Antikvarisk bedömning: Övrig kulturhistorisk lämning

Röjningsröse

Ett ensamliggande röjningsröse (objekt 3) påträffades, som de andra lämningarna, vid den västra gränsen av utredningsområdet, några få meter från aktiva åkrar. Objekt 3 bedöms som övrig kulturhistorisk lämning.

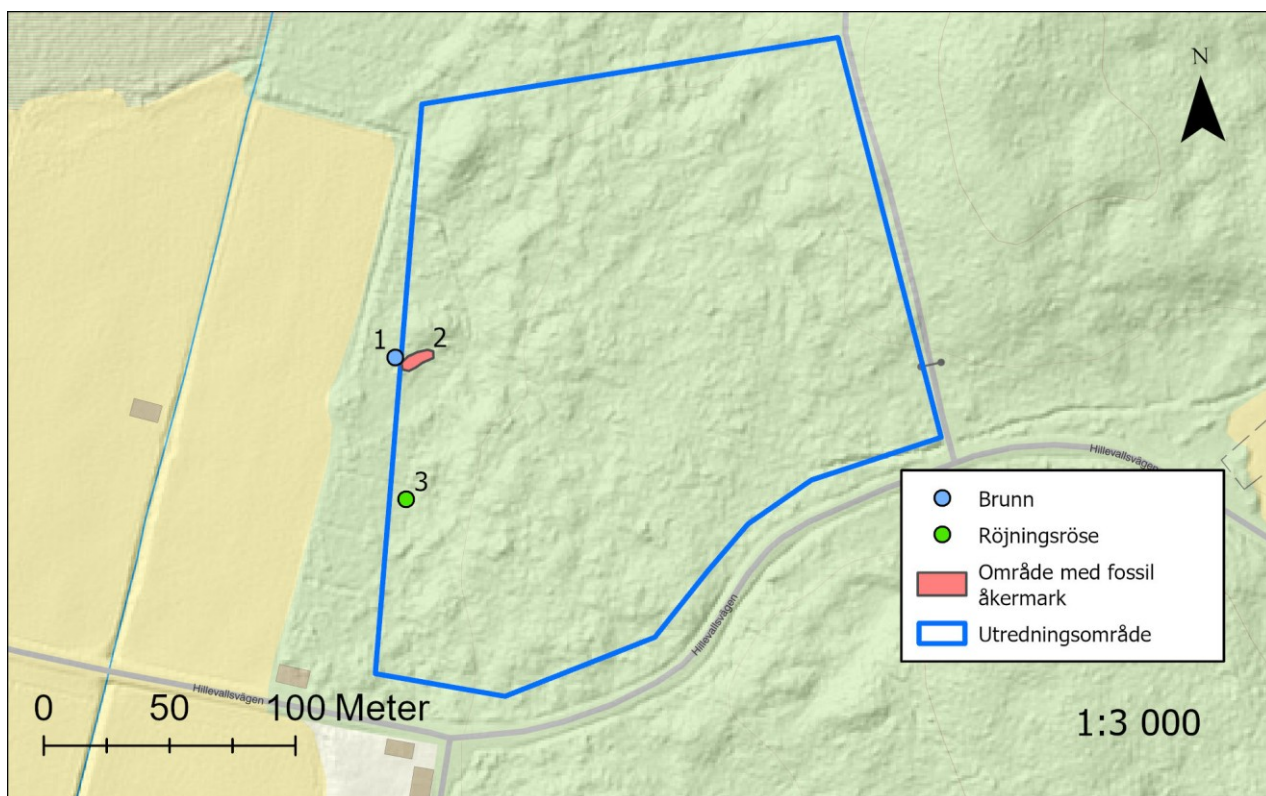
Antikvarisk bedömning: Övrig kulturhistorisk lämning

Figur 3. Utdrag ur Lantmäteriets geografiska karta över Gästrikland från 1664. Hillesjön (Hille S på kartan) syns i mitten av kartan. Ingen bebyggelse söder om Hillesjön syns till.

Figur 4. Georefererad karta från 1747 över delning av skog med utredningsområdet markerat med blått. Väster om utredningsområdet syns Hille bys hemåger. Brunnen har inte registrerats i KMR.

Figur 5. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta över terrängskuggning. Påträffade lämningar.

Tabell 1. Påträffade lämningar.

Nummer	Beskrivning	Antikvarisk bedömning
1	Brunn, 0,55 m diam. Stensatt kring kanten av 0,05-0,15 m st stenar. Brunnen är täckt av ett cementblock. Närmast plan moränmark intill åkerkant. Skogsmark, blandskog.	Ej registrerad i KMR.
2/L2025:5433	Område med fossil åkermark, 10x5 m (ÖNÖ-VSV), bestående av 2 röjningsrösen. Röjningsrösen är 4-5 m l, 2-4 m br och ca 0,4 m h, av 0,1-0,6 m st stenar. Det östra röjningsröset ligger mot ett stort flyttblock. Närmast plan moränmark intill åkerkant. Skogsmark, blandskog.	Övrig kulturbistorisk lämning.
3/L2025:5432	Röjningsröse, 3x2 m och 0,4 m h. Av 0,25-0,4 m st stenar. Närmast plan igenvuxen före detta åkermark. Skogsmark, blandskog.	Övrig kulturbistorisk lämning.

Figur 6. Objekt 1.

Figur 7. Ett av röjningsrösena som ingår i objekt 2/L2025:5433.

Figur 8. Ett av röjningsrösena som ingår i objekt 2/L2025:5433.

Förslag på vidare åtgärder

Om lämningarna inte kan undantas i exploateringen bör dessa undersökas och dateras. Det är Länsstyrelsen Gävleborg som fattar beslut om vidare åtgärder.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer: 3903-2025

Länsstyrelsens beslutdatum: 2025-06-05

Länsmuseet Gävleborgs diarienummer: 2025-179/320

Uppdragsnummer KMR: 202500777

Undersökningstid: 2025-08-05

Projektledare: Ida Åhlin

Personal: Maria Björck, Ida Åhlin

Fastigheter: Hille 1:7

Socken: Hille

Kommun: Gävle

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Undersökt area: 4 ha

Dokumentationshandlingar: Förvaras i Länsmuseets Gävleborg arkiv och servrar

Fynd: Inga fynd påträffades

Referenser

Arkiv	Akt	Åtgärd	År	Socken	Ort
Lantmäteristypens arkiv	V8	Geografiska karta	1664		
Lantmäteristypens arkiv	21-hil-26	Karta	1700		
Lantmäteristypens arkiv	V20-6:2	Delning av skog	1747	Hille	Hilleby nr 1-3

Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregistret (Fornsök):

<https://app.raa.se/open/fornsok/>

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor (skog och historia-registret):

<https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>

LänsMuseet Gävleborg, Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle. lansmuseetgavleborg.se